

переселенців у Сербії, Хорватії, Румунії, Угорщині. Також В. М. Гнатюк став редактором багатьох творів українських і зарубіжних письменників, перекладав українською мовою з болгарської, польської, російської, сербської, чеської, шведської. Серед останніх - Петка Тодорова (Болгарія), Владислава Олехевича (Польща), Густава Гаерштама (Швеція), Льва Толстого (Росія), ін. [2]. Усі зібрані матеріали з українських теренів високо оцінюються сучасниками, адже вивчення культури і побуту нашої батьківщини є актуальною темою, яка має велике значення для сучасності та у майбутньому.

Численні праці з порівняльної етнографії та мовознавства є вагомим внеском у європейську науку [1, с. 22]. Наголосимо, що Володимир Гнатюк напрацював методіку збирання фольклору та виокремив текстологічні принципи його публікації, історію фольклорно-етнографічних досліджень.

Зокрема, що ще нам свідчить про дотичність його особистості до європейської інтеграції, то це той факт, що Володимир Михайлович обирався членом наукових товариств Чехії, Словаччини, Австрії, Німеччини, Швейцарії та Фінляндії. Український дослідник підтримував зв'язки з багатьма зарубіжними ученими. Так, знався з чеськими етнологами І. Полівкою, Ч. Зібртом, Л. Нідерле, ін. Писав до чеської енциклопедії. Масштаби його плідної збирацької та видавничої діяльності виходили далеко за межі слов'янського світу, цим самим привівши до звання першого професійного науковця-україніста у Західній Україні [4].

До останніх днів життя видатного ученого можна схарактеризувати як дуже працездатну, цілеспрямовану та самовіддану людину, яка навіть занедужавши продовжувала працювати, творячи історію України. По праву його називають корифеєм української етнографії. 58 томів етнографічних збірок, які він підготував! Академік Володимир Гнатюк здійснив вагомий внесок в українську фольклористику та вивів її на широкий шлях європейської науки. Завдяки цьому, сьогодні у нас є можливість осягнути створене джерело слов'янської етнології з багатою спадщиною для подальших досліджень. А головне, ствердити ідентичність, багату культуру і духовну складову.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мушинка Микола. Володимир Гнатюк: Життя та його діяльність у галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства. Париж - Нью-Йорк - Сідней - Торонто : Наукове Товариство ім. Шевченка, 1987. (Праці філологічної секції, т. 207) 332 с.
2. [https://web.archive.org/web/20070928024417/http://www.library.te.ua/new_lib/arh/kalendar06/905.html]
3. [<http://library.tnpu.edu.ua/index.php/bibliography-lists/252-bib-lists-liter-17/2229-gnatyuk1>]
4. [http://tnpu.edu.ua/volodimir-gnatyuk.php?clear_cache=Y]
5. [<http://tnpu.edu.ua/news/252/>]

*Киданюк Вікторія
Науковий керівник – доц. Григорук Наталя*

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАСЛІДКИ

Проблеми, пов'язані з процесами трудової міграції населення, стають дедалі актуальнішими для України. Ринки праці починають щораз сильніше відчувати відтік робочої сили. Особливо це стосується західних регіонів та певних професій.

Метою статті є комплексний аналіз міграційних процесів в Україні.

Трудова міграція являє собою складний соціокультурний процес, який визначається цілим комплексом економічних і соціальних чинників, що впливають на всі сторони суспільного життя. Україна є однією з країн ЄС, що посідає одну з лідируючих позицій за показниками трудової міграції населення, зокрема безповоротної. Щорічно кілька мільйонів людей виїжджають за кордон з метою заробітку і в пошуках кращого життя. Причиною цих процесів є низька заробітна плата, високий рівень безробіття, поширення бідності та соціальна розшарованість населення та значно помітний розрив у оплаті праці з розвиненими країнами світу. Поглиблює наявну проблему міграції населення існуюча в Україні затяжна війна на Донбасі і анексія Криму, які стали поштовхом для населення цих регіонів шукати іншого притулку для себе і своїх сімей. За даними досліджень проведених Міжнародною організацією

міграції у 2015–2016 році закордоном України перебувають близько 700 тисяч громадян, з метою здійснення трудової діяльності [7, с. 478].

Основними напрямками трудової міграції з України є країни Європейського Союзу та Росія. За результатами 2014 року в ЄС працювало 51 % (602,5 тис. осіб) трудових мігрантів, в Росії 43,2 % (511,0 тис. осіб). Напрямами трудової міграції з України в країни ЄС були Польща, Італія та Чехія [1]. За більш пізніми дослідженнями 2016 року лідерами серед країн реципієнтів українських мігрантів є: Польща – 40,76 %, Російська Федерація – 17,81 %, Угорщина – 10,45 %, Молдова – 7,41 %, Білорусь – 5,95 %, Словаччина – 3,23 %, Румунія – 2,94%, Туреччина – 2,31 %, Єгипет 1,51 %, Німеччина – 1,26 %, ОАЕ – 0,59 %, Ізраїль – 0,56 %, Італія – 0,5 %, Австрія – 0,46 %, Греція – 0,46 %, інші країни – 3,84 % [2].

Щодо видів економічної діяльності в яких найчастіше працюють українці за кордоном, лідерами є: будівництво, промисловість, ресторанно-готельний бізнес, домашній догляд і сільське господарство.

Основним поштовхом для виїзду населення України закордон є економічний фактор, а саме низький рівень оплати праці. Невтішною є й динаміка змін заробітної плати в Україні, не дивлячись на позитивні тенденції її зростання у гривневому еквіваленті, враховуючи зростаючий курс американського долара, заробітна плата має тенденції до значного скорочення від 204 доларів США у 2014 році до 165 доларів США у 2016 [3].

Ще однією, не менш важливою, причиною активізації процесів трудової міграції українського населення є нестабільність ситуації на ринку праці в Україні, наявність регіонального та секторального дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили зменшує вірогідність працевлаштуватися в рідній країні. Особливо це стосується молодшої частини населення, яка має найбільший потенціал для реалізації свого людського капіталу. За даними Державної служби зайнятості в 2017 році в Україні на одне вакантне робоче місце приходилось 7 безробітних, а в окремих професійних галузях діяльності, наприклад, менеджмент та керівні посади – 15 осіб на місце, кваліфіковані робітники сільського господарства – 44 особи, технічні службовці – 9 осіб [4].

Трудова міграція сприяє притоку грошових переказів в Україну. Дивлячись на динаміку приватних грошових переказів у 2015 році, обсяг грошових переказів мігрантів в Україну склав більше 6959 млрд. дол. США на рік. У 2016, згідно з розрахунками Групи Світового Банку по оцінці перспектив розвитку, сума переказів в Україну склала 7535 млрд. дол. США [5, с. 12].

Для України грошові перекази мігрантів є важливим джерелом доходу домогосподарств, члени яких працюють за кордоном. В основному витрачаються отримані кошти на поточне споживання, придбання нерухомості, товарів довготермінового використання та освіта [6, с. 23].

Щодо економіки України, то грошові перекази трудових мігрантів мають неоднозначний вплив на неї, вони виступають, як: надійне джерело іноземної валюти, так як вони мають стабільний характер, на відміну від прямих іноземних інвестицій; фактор зниження бідності в країні за рахунок притоку додаткових грошових коштів в родини, годувальників яких поїхав за кордон; фактор збільшення платоспроможності окремих категорій громадян; надійне джерело покращення соціальних цілей домогосподарств, тобто сприяють збільшенню витрат на охорону здоров'я та освіту; інструмент сприяння інвестування в малий бізнес та розвиток підприємництва [8, с. 143-144].

Трудова міграція, як соціальний та економічний процес має свої позитивні та негативні риси. Серед сприятливих наслідків процесу міграції, можна виокремити: активізацію значного грошового, валютного притоку іноземної валюти в Україну, що позитивно впливає на загальну економічну ситуацію; зростання експортних можливостей для українських виробників та розширення можливостей торгового партнерства між країнами; накопичення людського потенціалу особами, що виїжджають за кордон та повертаються з часом в Україну (вони збагачуються новим професійним та життєвим досвідом, розширюють світогляд та покращують знання іноземної мови); зниження напруги на національному ринку праці за рахунок відтоку частини безробітного населення за кордон, однак іноді цей фактор може приймати негативний характер, адже виїжджає до інших країн більш конкурентоспроможна та

освічена робоча сила; накопичений мігрантами стартовий капітал, дуже часто використовується для створення підприємств після повернення їх додому, що сприяє розвитку в країні підприємницької активності та формуванню середнього класу [6, с. 23].

До негативних наслідків активізації відтоку національної робочої сили за кордон можна віднести: втрату висококваліфікованої робочої сили, яка не лише зменшує чисельність працездатного населення в країні та зменшує кількість платників податків, а й забезпечує втрату накопиченого в країні людського капіталу, не даючи їй можливість розвиватися в повній мірі; зменшення віддачі від інвестицій в людський капітал, особливо серед осіб, що отримали освіту за рахунок держави та виїхали після цього за кордон; відсутність відрахувань від заробітної плати мігрантів у соціальні та пенсійні фонди; поширення соціального сирітства в країні та поступовий розпад сімей, через довготривалу відсутність членів родини; зростання цін на товари і послуги на внутрішньому ринку (наприклад житло), при низькій купівельній спроможності більшості населення; збільшення навантаження на пенсійний фонд за рахунок необхідності сплати пенсії мігрантам, які повертаються в Україну по досягненню пенсійного віку; зниження рівня народжуваності у молодих сім'ях.

Проведений аналіз характеру міграційних тенденцій в Україні дав змогу зробити висновок, щодо високого рівня актуальності та заглибленості існуючої проблеми. Основними емігрантами з країни залишаються молоді та висококваліфіковані люди, які виїжджають за кордон втрачають свій накопичений трудовий потенціал працюючи на посадах, що не відповідають наявним в них знанням, вмінням та навичкам. Основними причинами активізації міграційних процесів в Україні є: низький рівень заробітної плати, дисбаланс та велике навантаження на ринку праці, нестабільна соціальна та політична ситуація в країні, ментально високий рівень територіальної мобільності населення країни, тощо. Це говорить про необхідність розробки цілого комплексу заходів, щодо покращення макроекономічного клімату в країні, покращення умов та якості зайнятості населення, розширення можливостей працевлаштування, що в комплексі сприятиме створенню придатного середовища для збереження трудового потенціалу та втримання процесів відтоку висококваліфікованої робочої сили за кордон.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міграційний профіль України 2013 [Електронний ресурс]. Міграційна служба України. Режим доступу : http://dmsu.gov.ua/images/files/UKR_Migration_%20Profile_2013.pdf
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Рейтинг країн відповідно до розміру середньостатистичної зарплати, 2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://visasam.ru/emigration/vybor/srednya-zarplata-v-mire.html>.
4. Світяшук А. Академічна міграція [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/akademichna-mihratsiia>
5. Гайдуцький А. Масштаби потоків еміграційного капіталу в Україну. Вісник НБУ. 2013. № 4. С. 11-14.
6. Гнатюк Т. О. Добровільна зворотна міграція: досвід країн ЄС та перспективи України. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер: Політологія. 2011. Т. 175, Вип.163. С. 22-25.
7. Капітан В. Трудова міграція як аспект проблеми зайнятості в Україні. Ефективність державного управління. 2012. Вип. 32. С. 474-481.
8. Малиновська О. А. Політика сусідніх країн щодо співвітчизників як інструмент поповнення людських ресурсів: виклики та уроки для України. Стратегічні пріоритети. 2013. № 3. С. 138-146.

Цвид Світлана

Науковий керівник – асист. Прийдун Степан

НАРАТИВИ ДЕСЕКУЛЯРИЗАЦІЇ У КРАЇНАХ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Актуальність дослідження зумовлюється модернізацією думки щодо релігійної ситуації в країнах Західної Європи на сучасному етапі.

Метою статті є аналіз взаємозв'язків, які створюють умови для поширення релігійних тенденцій у секуляризованих спільнотах.